NUM. 11

26-VI-22

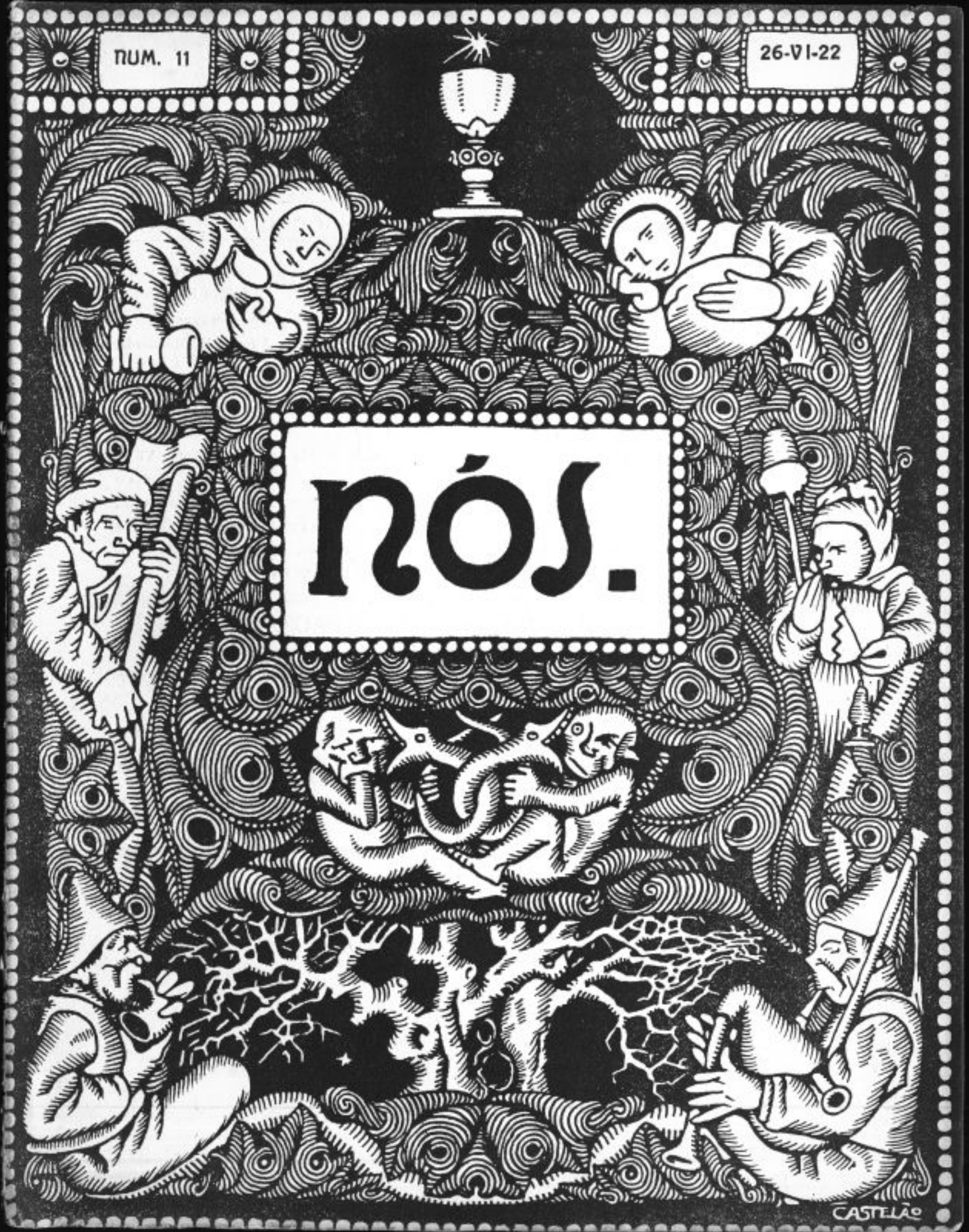

NÓS

BOLETÍN MENSUAL DA CULTURA GALEGA, ÓRGAO DA SOCIEDADE "NÓS,

DIREITOR:
Vicente Risco

XERENTE:
Arturo Noguerol

REDAUTOR-XEFE:
Xavier Prado (Lameiro)

SEGREDARIO DA REDAUCIÓN:
Xulio Gallego

SUB-XERENTE
Alfonso V. Monxardín

REDAUTORES:
Ramón Cabanillas, Alfonso R. Castelao, Antón Losada Diéguez, Ramón Otero Pedrayo, Florentino L. Cuevillas, Leuter González Salgado

COLABORADORES:
Teixeira de Pascoaes, Johan Viqueira, Philéas Lebesgue, Leonardo Rodríguez, Antón Villar Ponte, Wenceslao Fernández Flórez, Xaime Quintanilla, Antón Noriega Varela, Gonzalo Abente, Manoel Banet Fontela, Lois Peña Novo, Eladio Rodríguez González, Ernesto Rivera, Marqués de Figueroa, Antón Palacios, Leonardo Coimbra, Amador Villar, Alvaro Cebreiro Alexandre de Córdova, J. Cervaens Rodrigues, Xulio A. Cuevillas, Victoriano Taibo, Xulio Prieto, Xosé Fernández Martínez, Farruco Lamas, etc., etc.

REDUCIÓN Y-ADEMINISTRACIÓN
Padre Feixóo, 12

ABONAMENTO

Doce números, na Península. . . . . **6** *ptas.*
Na Arxentina. . . . . . **6** *pesos*
En Cuba . . . . . **3** *dolars*
Números atrasados **1** *petas. Número sólto,* **60** *cts.*

Iste boletín non publica mais orixinás que os que foran direitamentes solicitados pol-a Direución.—Tampouco se fai solidario das ideias n-elas emitidas, non sendo dos que por non iren firmados, enténdense que son da Redaución.

SUMARIO

A nossa Tuça, por Antonio de Certina Cunha Barros.
Un punto de vista do Nacionalismo, por Julio A. Cuevillas.
Cubismo, por Castelao.
Seición Arqueolóxica, por Florentino L. Cuevillas.
Os netos de Cabral, por Souza Aguiar.
Anxelus, por Luis Huici.
Archivo filolóxico e etnográfico de Galiza, por E. Peinador Lines.
Notas deportivas, por Handicap.
Notas financieras, por Arturo Noguerol.
Os homes, os feitos, as verbas, pol-a Redaución.

SAMANIEGO ◆ FOTÓGRAFO DE MODA
Luis Espada, núm. 13 - OURENSE

MANUEL SEOANE
AXENCIA DE FERROCARRILES
Madeiras labradas de todas clases .:-: :-: *Mércanse APEAS pra minas*
Ponte Mayor - OURENSE

FAGA AS SUAS OPERACIÓS COMERCIALES
CO' AS CASAS QUE S' ANUNCIEN NO
NOS

BANCO DE VIGO
FUNDADO EN 1900
CASA CENTRAL VIGO.—Sucursales e axencias en OURENSE, PONTEVEDRA, SANTIAGO, VILLAGARCÍA, MONFORTE, NOYA, BARCO DE VALDEORRAS, CARBALLIÑO, CELANOVA, CHANTADA, LA ESTRADA, MARÍN, RIBADAVIA, VERÍN
Tén Axentes e Corresponsáes no Reino yo Estranxeiro, especialmente nas Amérecas
Realiza toda cras d' operacións de Banca e Bolsa en xeneral. Ademite contas correntes e depósitos pol-os que abona os intreses siguentes:

CONTAS CORRENTES á vista	. . . .	2 %
DEPÓSITOS a 1 mes prazo	. . . .	2 ½ »
» a 3 » »	. . . .	3 »
» a 6 » »	. . . .	3 ½ »
» a 12 » »	. . . .	4 »
En CAIXA DE AFORROS deica 10 000 ptas.		3 ½ »

LUIS GALLEGO - Procurador
DASE PRESA NO DESPACHO DE TODA CRAS D'ASUNTOS
LUIS ESPADA, NÚMERO 9.—OURENSE

GRAN "HOTEL MIÑO,,

OURENSE

O ÚNECO DA CAPITAL CON CALEFAUCIÓN CENTRAL
AMPLIAS HABITACIÓS :-: COARTOS DE BAÑO
PENSIÓN COMPRETA DENDE 12 A 60 PESETAS

Propietario: ANDRÉS PERILLE :-: Teléfono 21

Merquen: PLUMEIROS DE RAFIA "PERILLE,,

OS DE MAIS DURA, OS QUE MILLOR LIMPAM, OS MAIS ECONÓMICOS

BOAS UTILIDAS ÓS REVENDEDORES

FABRICANTE
ANDRÉS PERILLE
OURENSE (España)
Clave A. B. C., 5.ª edición

REPERSENTANTE N-A ARXENTINA
JOSÉ MARTÍN
Calle Venezuela, 926
BUENOS AIRES

Casa "PERILLE,,

FERRETERIA :-: LOUZA :-: CRISTAL
MOEBLES ECONOMECOS E DE LUXO
FRABICACION DE COLCHOS PATENTADOS

Vostede pode montal-a sua casa con solo visitar iste estabrecemento, obtendo o maximum d' economía.

Paz Nóvoa, 9 - OURENSE

NÓS

BOLETIN MENSUAL DA CULTURA GALEGA, ÓRGAO DA SOCIEDADE "NÓS„

Ano III — Ourense 26 de Xunio 1922 — Núm. 11

A NOSSA TAÇA

Ao iluminurista: ALVARO CEBREIRO
Ao prosador: VICENTE RISCO

Terra fragrânte e ardente e revoltada
'Da Galisa – ó jardin de &xaltaçóes
&m cuja flór de 'Raça a terra amada
'Beija, evocando, a 'Raça de Camóes!

O' Terra-Irmá! repara: ensanguentada,
A nossa Taça á um ritmo de emoçóes...
Toma-a: tem sangue! – é o sangue da 'Bairrada,
'Belo, a brotar dos nossos Coraçóes!

'Para ti nós a enchemos. 'Belos, pois,
'Bebendo com a graça dos Herois
Saudamos-te em teu Sangue e tua Arte!

'Bebe comnosco a 'Dór, ó Terra en chama!
Vive e luta, sorri, combate e ama
– & essa fecunda 'Dór ha de salvar-te...!

ANTONIO DE CÈRTIMA
CUHA BARROS

Terras de Portugal e da Bairrada, Novembro de 1921.

UN PUNTO DE VISTA DO NAZONALISMO

ACIÓN, Estado e Goberno son palabras que as mais das veces vense empregadas como sinónimas, cando en realidade teñen unha siñificación ben distinta na teoría e na práutica.

O Goberno non é mais que o istrumento, o órgano de que os pobos se sirven pra realizar determiñados fis políticos e sociás. O Estado é a sociedade mesma que asentada n-un territorio orgaízase políticamente pra armonizar os intreses coleutivos, darlles unha regra xurídica que garantice a necesaria libertade de naciós, crases sociás e individos, creando o orgaismo preciso pra obrigar a todas istas partes costitutivas a vivir ó xeito das leises e pra defender dos ataques estranxeiros a sua independenza xeográfica e política.

Dedúcese do esposto que o Estado está por riba do Goberno que é anterior a il e que unha vez orgaizado o segundo, o primeiro non debe desaparecer nin dormir si non o contrario, seguir vivo e desperto como única garantía da independenza dos grupos e individos que o forman, pois non pode eisistir nin libertade, nin orden nin xiquera seguridade persoal si Estado e Goberno chegan a se confundir.

O conceuto de Nación non é tan craro; pra us é a raza ligada a unha porción de territorio con marcados límites xeográficos, pra outros a comunidade de historia e de intreses espirituás e materiás é o que as determina, habendo quen sostén que o idioma é o nexo que forma os grupos nacionás. E posíbre que en todas as teorías enunciadas haxa un pouco de verdade e que sin embargo todas elas xuntas non encerren a verdade total. E posíbre que ainda eisistindo na nación un elemento étnico domiñante, un territorio ben limitado, un idioma común e unha historia propia, falte sin embargo, pra que ise grupo humano eisista e se diferencie dos demais algún outro principio vital qu' escape ó análisis dos pensadores mais avisados.

N-un territorio con craros límites xeográficos que o separen de outros territorios, poden eisistir e eisisten de feito nacionalidás difrentes. No curso da sua historia os habitantes de cada unha d' elas poden ter durante periodos mais ou menos longos, esmorecido o sentimento da sua individualidade; e chegar pol-o contrario n-outros periodos o mor grado de esaltación de este sentimento. No primeiro caso surxe fatalmente a centralización, no segundo aparecen sempre os nacionalismos que non son mais que o reconocimento da propia persoalidá coleutiva e a espresión da vontade de ser, e de querer permañecer con todos os carauteres propios, protexendos contra calquera inxerencia estraña ou contra calquer ataque, debendo entenderse que xa costituye un ataque o desconocelos ou menosprecialos.

Cando a totalidade do territorio está ameazada ou invadida pol-o estranxeiro, ou cando se ve comprometida a sociedade enteira que habita ese territorio na realización de un ideal común, todas as forzas nacionás, todol-os grupos sociás, todol-os individos xúntanse pr' a consecución d' eses fis e non vacilan en sumar os seus esforzos. Pero cando estas causas desaparecen, cando además non autúa sobre do Goberno a mirada vixilante do Estado, é seguro que o poder caiga nas maus d' unha crase social mais coidadosa

de conservar sua infruencia e de asegurarse medios económicos que perpetúen a sua dominación, que de precurar o progreso dos intreses coleutivos, y-entón sin un perigro común que una a todos ante o nemigo, como os cabalos do apólogo ante os leós, sin un fin por todos aceutado e a que todos concurran, a sociedade volve á sua situación natural e surxen os nacionalismos, os sindicatos, todas as orgaizaciós, que a xeografía, a raza e a división do traballo enxendran, toda a variedade de formas que a vida reviste e todol-oš santos egoismos en que o patriotismo se acocha cando o Goberno, en vez de fomentalo cos seus acertos, tén a desdicha de combatilo cos seus erros. Si o Estado, a orgaización política, perdeu por culpa da sua manifestación esterior, o Goberno, seu creto e seu prestixio no esterior, si deixa emprender guerras, que non parecen ter outro ouxeto que debilitar o pobo pra millor domiñalo, si compromete o porvir con gastos que os recursos ordinarios non poden soportar, si fomenta a acumulación da riqueza en poucas maus e non coida da sua xusta destribución, si lexos de armonizar os intreses opostos de naciós e grupos, complácese en polos en loita aberta, si en unha palabra non goberna pra todos e si pra us poucos, o sentimento patriótico debilítase e si non chega a estinguirse, é porque o istinto de conservación fai que se refuxie nas agrupaciós naturás, nación ou sindicato. E este caso chegado, tratar de destruir as unhas ou os outros é atentar á vida das novas células sociás e facer imposibre, ou pol-o menos moi difícil, a reconstitución do orgaismo político por escelencia, o estado nacional base do estado humano qu' é o mais grande ideal a que poden aspirar os homes.

E tense chegado a esta situación porque a maoría dos pobos, unha vez costituido o Goberno, deixaron de autuar coma cibdadanos e todo o agardaron d' aquíl. Creron ter prevefiidos todol-os perigros co Parlamento ó encomendarlle, entre outros, o deber de fiscalizar o Goberno, y-en efeuto éste elixe ó seu gusto os diputados os cualos están a mercede do Goberno. Unha plutocracia cobizosa rixe entre bastidores a maquinaria política e de feito exerce o poder sin responsabilidade ningunha. Ela fai aprobar as leises fiscas cando lle convén, ela impón arancés e monopolios, a ela obedecen cegamente ministros e parlamentos. A guerra é a paz, os tratados de comercio, as relaciós internacionás, a alza e a baixa dos cámbeos, o valor dos sinos monetarios, todo depende do seu capricho e do seu intrés. Pra mal contentar á crase media auméntanse costantemente servicios púbricos que ningunha utilidade prestan, e de día en día as burocracias medran e medran como plantas vivaces e parasitarias que ausorben sin producir nada cantidades enormes dos presupostos, elevando fabulosamente as xa intolerables deudas que pesan sobre as costas dos estados. Tod' o mundo reconoce que non se pode seguir así, que xa se precisa facer un alto no camiño da ruiña, e que a sociedade inteira pida contas ós seus mandatarios do uso que fixeron dos seus poderes, e pol-o de pronto xa se nota a tendencia a restrinxilos e a non deixar nas maus dos Gobernos moitas funciós que viñeron desempeñando con grave daño dos gobernados.

E cousa moi descansada, redautar unha costitución, crear un Goberno e botarse a dormir, agardando que esa especie de providencia que temos feito co' as nosas propias maus provea a todas as necesidás coleutivas, pero xa vimos onde leva esa deixación de funciós.

Pr' os biólogos a morte individual non é mais que unha disgregación da materia. Pr' o político, esta disgregación das funciós do Goberno que a necesidade impón é tamén a morte da autual orgaización. E verdadeiramente morre por abuso de funciós, por falta de ideal coleutivo, por non representar as modernas sociedades e por non ter a capacidade técnica indispensable, nin a forza de opinión necesaria pra cordinar os intreses de naciós e grupos e pra defender a sua libertade e independenza.

Os Gobernos posteriores á revolución francesa, apoyábanse en persôas individuás, os conflíutos que tiñan que resolver eran entre individos; antes da gran guerra e hoxe ainda con mor vigor a causa das razós tan lixeiramente espostas, teñen surxido á vida as pequenas naciós, verdadeiras persoas xurídicas nas cuás radica de presente unha gran forza política y-económica da cual ningún Goberno debe prescindir si non pol-o contrario reconocer como eisistente tal forza e precurar recibir d' ela tod' o poder moral, legal e material necesarios pr' o seu desenvolvemento.

Fai falla pol-o tanto nos críticos momentos autuás unha nova regra xurídica que regule as relaciós das naciós particulares que conviven dentro de cada estado, e tamén dos difrentes grupos formados pol-as comunidás de traballo. Pra conseguilo, craro está, que é de necesidá entrar de cheo n-un período costituyente, pois pra que semellante revolución sexa eficaz desde os primeiros momentos terá que ser incruenta, e pra logralo é preciso que o pobo chegue a se

penetrar das sinxelas enseñanzas da moderna cencia política. E necesario enseñar ás xentes que nin individos, nin grupos, nin nacións poden vivir aislados, prescindindo de toda relación entre sí; facéndose pol-o tanto indispensabre a acatación por todos d' un regra xurídica o suficiente forte y-equitativa pra que podan resolverse asegún ela os incidentes que podan surxir, sin que éstos cheguen a ter forza pra entorpecer ou paralizar a marcha do Estado.

Pero solo cando a educación do pobo chegue a despertar a sua concencia coleutiva, podérase redautar a nova costitución e inaugurar a nova era. Do vigor e da forza das nacionalidás e dos sindicatos, do conceuto que teñan da sua persoalidá, e dos deberes que lle impoñen a solidaridade e a libertade humans, depende cicáis o próusimo porvir dos pobos.

JULIO A. CUEVILLAS

Mayo 1922.

CUBISMO

A verba *cubismo* saiu por primeira vez dos beizos d' un membro do xurado no «Salon des Indépendants» do ano 1908, ollando un cadro de Braque.—«*Encore de cubes! assez de cubisme!*», dix' o membro do xurado, moqueándose da obra de Braque. A verba foi apañada por un periodista e logo espallada pol-o mundo gracias a Guillaume Apollinaire e ó pintor Henri Matisse. Se a verba data do 1908, o que se chama *cubismo* apareceu antre 1906 e 1907, e foi con obras de Braque e de Picasso(1). Logo apareceron Auguste Herbin, Fernand Léger, Jean Metzinger, Juan Gris, o escultor Henri Laurens, Le Fauconnier, Delaunay, Gleizes, L'Hote, etc.

Compre que digamos algo de Braque e de Picasso, por seren os pais do cubismo e xa porque a teoría apareceu despois da obra.

George Braque(2)

O milagre eisixido por Benedetto Croce, foi, pol-o visto, súpetamente realizado na obra de Braque, na que a inspiración e a eispresión non son máis que unha soya forma de todo acontecimento sensibel.

«E' certo que a pintura, coma todal-as artes plásticas, non ten un fondo propio que a distinga intrínsecamente da poesía»; mais é preciso que denantes de ollar n-un pintor as suas calidades de poeta, múseco, etc., ollemos as suas calidades de pintor, pois como di Maurice Denis (que non é cubista): «Compre que denantes de sere un cabalo, unha muller en coira, ou unha anécdota calquera, un cadro sexa esencialmente unha superficie chan recuberta de cõres n-un certo orden arranxados». Ademáis, «donar un fin ó arte é sometelo á proba do gosto universal, e velahí como xurde a vulgaridade dos medeos empregados». A obra de Braque é un *ouxeto* creado pol-a forza da emoción que lle don nascimento, é o froito d' unha emoción creada sin ouxeto nin fin, nin vountade de facela, é, ó mesmo tempo, un fenómeno que non se relaciona con nada máis que co' a sua propia sensibilidade. Com' un frade pechado na sua celda crea con amor as suas obras pr' a meirande gloria da sua sensibilidade, podendo decir que n-il a inspiración e a eispresión son simultáneas. Posibel é que na obra de Braque aparezan o ambente, a hora, a raza; mais será coma un neno que con semellanzas maternaes e paternaes garda unha fisonomía de seu, constituindo un terceiro ouxeto.

Tamén as verbas teñen unha fisonomía de seu, anque non sexan máis que partes do linguaxe; mais as verbas teñen unha eisistencia especial «nol-as fai gorentar como emanacións visibles das necesidades que as causaron». As verbas son *ouxetos* que se poden engader a outros sen perdel-a sua fisonomía nin o seu orixen propio. Unha obra de Braque é coma unha verba.

(1) *Cubisme et Tradition*, par Leonce Rosemberg.—Paris, 1920.

(2) *Braque*, par Maurice Rainal.—Edicions de *Valori plastici*.—Roma.

Pablo Picasso (1)

Picasso sigue evolucionando; ten unha eistraordinaria virtuosidade; il iñora todo e asimila todo; é o *tout savoir sans avoir appris*. A y-alma de Picasso progresa aeito sin ningún fin determiñado, deixando facer ó fado sin chamar por il.

Picasso cheg'a Paris moi xoven e debuta e' unha eisposición na casa Vollard, no ano 1901, imitando a Steinlen. De Steinlen pasou a Lautrec, e n-iste segundo periodo apareceu a fauna de clowns, arlequíns, sempre máis divertidos de cör que siñificativos.

Despois d'un viaxe por Hespaña, volveu cargado de retratos e de fotografías dos «inauditos» cadros do Greco e baixo a influencia d' iste méstre inaugura o *periodo azul;* é o periodo das parexas famentas diante d'un vaso d'axenxo. Dispois aparece o *periodo roxo* onde o seu virtuosismo ensaya o imposibel, e n-iste mesmo intre foi cando Picasso caendo sobor d'unha escultura *negra* lanzouse a imitación do arte eisótico de Africa e de Oceanía; os cadrados, os cubos, os triángulos, fóronlle revelados por aquela estrana escultura africana. Il iñora de todo a xeometría; pero máis forte que Pascal, asimil-a toda inteira, e ó siguente dia inaugura o *pericdo negro*.

Os *amateurs* fican encorados pol-a sorpresa, e denantes de volveren en sí, Picasso céiballes o *período cubista*...

Agora Picasso imita a Ingres. ¡Home intresante! Picasso refusa o sentido común, deixándose guiar pol-o xenio do ausurdo, e aeito a sua concencia asiste a debates antre iste xenio e o Anxo da Verdade. Un pouco escéutico tén, non oustante, desacougos e desexos de conocimento que o empurran a camiñar por carreiros difrentes, e non por curiosidade, nin por «dilettantismo», senon por instinto. Dixérase que dentro d'il rifan a sua educación co'a sua natureza: a forza do verdadeiro respeta as debilidades do ausurdo, e cicais pol-a debilidade da sua intelixencia desacougada e perspicaz perdeu dende fai tempo a fe ausoluta nos dogmas sempiternos do arte. Mais il tén saudades e a sua y-alma aínda bastante relixosa chora a perda d'isa fe que garda alá no fondo do curazón com'as lembranzas da sua crianza, por iñorar a probeza do escepticismo absoluto. O fondo da y-alma de Picasso está formado pol-a incertidume e iso é xustamente o alimento da sua imaxinación, a causa principal do renovamento cuase cuotidiano da sua obra.

(1) *Les maitres du Cubisme, Pablo Picasso*, par Maurice Raynal (Paris), e *Cubistes, Futuristes, Passéistes*, par Gustave Coquiot (Paris, 1914).

Catro verbas a xeito de introdución

Non se pode ainda dar unha definición do cubismo que evoluciona sempre e de tal maneira, que hoxe a verba *cubismo* é un alcume nada mais.

Nós imos simplesmentes a espoñer de boa fe canto pudemos zugar ou apañar nos alleos, esquecéndonos de cantas ideas tivésemos deprendidas, pra dar con iso meirande sensación d'un convencimento que... ainda non temos. Todo canto poidamos decir é xa ben coñecido por todol-os catadores de arte na Europa; mais ciquí será descoñecido pol-os espritos serodios, ou mal coñecido por ises *avanzados* que nos fan lembrar os xogadores de trinta e unha que sempre fan trinta e duas.

Xa non é novedade ningunha decir que o mundo volve á Edade-Medea anque sexa co'a eisperencia do camiño andado, e menos novedade é ainda decir que os artistas novos teñen os ollos voltados car'as épocas exipcia e medioeval. Pois ben; n-iste intre histórico estamos convivindo n-unha mesma Sociedade homes d'épocas ben difrentes. Sempre houbo duas forzas: a da *conservación* e a da *anción*, podendo decir mellor ainda y-empregando unha comparanza fisiolóxica, que pra mantel-o equilibrio compren duas forzas: a do nervio simpático e a do nervio frénico. Mais agora non se trata d'ises dous bandos en qu'está normalmente dividid'a humanidade, senón d'un desequilibrio que xurde d'un arredamento de séculos antr'os espritos serodios do novecentos e os espritos primarios ou priniteiros d'unha nova época qu'está gromando xa.

«Non se trata de reconstruir unha grande época senón de construir outra equivalente», dí Léonce Rosenberg (1) e dí moi ben, pois o paso atrás non é mais que pra tomar pulo. Os que miden a importancia do arte según os modelos clásicos, pra refusar canto s'afaste das suas tabuas de valores, ben poden distinguir ises tres periodos chamados de *orixen*, de *descurolo* e de *decadencia;* mais, como dí Théo van Doesburg (2) «toda forma de arte resulta necesariamente do esprito do seu tempo, e debe sere comprendida no esprito do tempo que a produceu».

O derradeiro autor citado distingue tres *momentos de creación: clásico, barroco* e *moderno*, e defíneos d'iste xeito: «Todo arte, de calquera

(1) *Cubisme et Esprit nouveau*. (París, 1921).
(2) *Classique-Baroque-Moderne*, ¿Edicións de Sikkel-Anvers, e París. (1921).

época que sexa, é *barroco* cand' o elemento esterno, natural, caprichoso ou particular domina. Todo arte, de calquera época que sexa, é *clásico* cand' os dous elementos (vida interior e aspeuto esterior, esprito e natureza, alma e sentidos) están en armonía e que ista armonía está *eispresada ó xeito da natureza*. Todo arte, de calquera época que sexa, é *moderno* cando a armonía, esencia da Beleza, aparece enteiramente *eispresada ó xeito do arte*».

No cubismo atopamos erixido en sistema a supresión do modelo e da visión perspeutiva habitual e o esprito novo ten xa suprimida' a descripción no arte.

O neo-plasticismo ten as suas raices—según dí P. Mondrian (1)—no cubismo, podendo chamarse *Pintura abstravta real*, send' o cubismo unha composición de planos reutangulares en côres, eispresando a realidade mais fonda; ela cheg' á iso pol-a *eispresión plástica das relacións* e non pol-as aparencias naturaes.

«Pol-o esprito novo o home crea íl mesmo unha nova beleza, namentras que dinantes íl non facía máis que cantar ou eispresar plásticamente a beleza da Natura.»

Pol-a influencia de Bergson a verba *crear* é ademitida xa com' a máis doada pr' alcumar a noción preponderante da Estética de hoxe.

Cubismo e tradición

Zugaremos algunhas ideas d' un intresante traballo que baixo ese título ten pubricado Léonce Rosenberg. (2)

Os defensores das vellas fórmulas que, pechand' os ollos e atafegand' os ouvídos, coidan defendel-a tradición iñorando as intencións de toda nova produción, non fan senón defender as *aparencias* á que os seus sentidos están afeitos. Os que erguéndose contra un sistema establecido, que confunden co' a tradición, fan obra demoledora, traballan sómentes contr' as *aparencias* das que iles queren ceibar as suas facultades. Mais dominando todol-os tempos e todal-as patrias, a tradición—a tradición universal e non a local—sendo d' orixen espritual e non material, persiste máis alá dos difrentes *aspeutos* qu' ela desperta nas grandes épocas da humanidade. Ela represent' a regla pol-a que o esprito humán se disciplina, ela nasce do coñecimiento dos principios eternos que dirixen a armonía dos mundos. O día que o home, cedendo ós empurrons dos sentidos, s' afaste d' ista regla e chegu' á esquecela, o arte deixa de sere unha necesidade de *crear*, nascida dos empurróns do esprito, e convírtese n-un desexo de *imitar*. Velahí como comenza a decadencia; a tradición é rompida e fai falla unha nova fe, un novo antusiasmo pra voltar á collel-a e pra facel-a revivir baixo aspeutos ainda descoñecidos.

Compre un enorme esforzo de renunciación pra que o home poida de novo sacar do misterio as leises eternas que lle permitan crear; mais por crear é preciso que entendamos sómentes producir un *aspeuto*, pois non é posibel ó home creal-o todo: il non pode máis que orgaizar elementos escollidos na realidade esterior.

Pro vulgo unha obra é boa cando, por unha ténnica superior, o artista achegouse o máis posibel á imaxe da Natureza; mais o arte nunca tivo por fin reconstruir un aspeuto da Natureza, senón construir os seus equivalentes plásticos pra que sexa un aspeuto creado pol-o esprito.

Os parvos que non piden ó arte máis que unha regalía dos sentidos, queren convertil-o arte n-un traballo manual. Iles eisixen ó artista a reconstrucción dos difrentes aspeutos da Natureza tal coma iles a ven; mais non coma ela é, que é xustamente tal coma iles non-a comprenden. Istes parvos non coñecen máis que *a verdade dos sentidos* e non comprenden *a verdade do esprito*.

Os cubistas non fan senon realizar a materialización da Beleza, baixo un aspeuto difrente dos xa coñecidos. Pra moitos isto representa un arte anárquico, porque no seu aspeuto trastornas concencións da representación artística que dend' o Renacimento se fan en todol-os sitios.

Dendes que o Renacimento afastou do seu camiño ó xenio ocidental, un esforzo ceibador realizouse na Francia. O esprito celta busc' a maneira de ceibarse d' as influencias do Oriente. Certamente sería inxusto pretender que a influencia do Oriente non s' exerceu d' un xeito feliz. O Oriente, durante séculos, iluminou mañificamente tod' a Europa, enriquecéndoa co' as suas formas e as suas côres, iniciándoa en todal-as grandes leises constructivas y-en todol-os segredos do oficio dos artesans. Con todo, na terra da antiga Galia, unha humanidade cobizosa e namorada da claridade, da medida e da intimidade, érguese e valentemente traballa dende fai séculos e sofrindo todal-as influencias, pra faguer un arte conforme ó seu xenio.

A tradición manifféstase nos tempos baixo moitos aspeutos. A pintura ocidental, e mellor ainda a francesa, toma' pouco a pouco, o seu aspeuto propio, non arredándose da tradición xa que realiza principios que a tradición enseña. Así, dispois de quince séculos máis ou me-

(1) *Le Neo-Plasticisme*, París, 1920.
(2) Prefáceo ó Catálogo da Eisposición da «jeune peinture» francesa celebrada en Xinebra no Febreiro de 1920.

nos, é o Ocidente quen lle mand' ó Oriente, baixo unha forma nova, a tradición qu' il recibira e que o Oriente xa non coñece.

Foi Cézanne o promotor do movimento de reaución contr' ó realismo visual das escolas que lle precederon, e o cubismo debe a Cézanne os seus primeiros elementos de vida. Os artistas cubistas desenrolaron e perfeucionaron o esprito construtivo de Cézanne, arredándose do casual e do aneudótico, descoidand' o particular pra tender ó constante e ó ausoluto.

En vez de reconstruir un aspeuto da natureza tratan de construir os equivalentes plásticos dos ouxetos naturaes, e o feito piutural costituido d' iste xeito vólvese un aspeuto creado pol-o esprito. As construcións así realizadas non teñen un valor comparativo senón un valor intrínseco ou empregando verbas de Platón son «belos en si». Nada de arbitrario na sua arquiteutura; pol-o contrario, todo alí está determiñado por un sentimento, e sometido ás leises eternas do *equilibrio*.

O artista cubista comenza por elixir e agrupar certos elementos da realidade esterior, ou d' outra maneira dito, pol-a síntesis il saca d' un motivo, dispois d' analizalo, os *elementos* necesarios ó conxunto do asunto. O paso do motivo ó asunto constitue a sua estética de que o esprito dalle a regla. Dispois, pra pasar do asunto á obra, emprega un conxunto de *medios* propios á eispresión do asunto, e iste traballo constitue a sua téunica, sendo sómentes a emoción quen-o inspira. Pol-a derradeira iste esforzo que leva en sí tod' o misterio do arte, convírtese na *obra*.

O espeutador é ou non é sensibel ó resultado? Se o é, ou mellor, s' il o sabe sentir, é devalde eispricarlle o porqué e o cómo de cada elemento.

En arte, sentir é saber. Mais s' o espeutador non sinte ninguha emoción, non hai eisplicación no mundo que poida xustificar diante dos seus ollos o espeutáculo d' unha deformación da sua visión.

Diante dos railes do tren ollamos que converxen no hourizonte cando en realidade son paralelos. Pol-o mesmo, basar un credo artístico n-unha ilusión semellante, é tomal-a mentira como principio, e velahí porque á verdade dos sentidos opoñemos a verdade do esprito.

Algunhas persoas favorablemente dispostas, anque sobrecollidas pol-a novedade d' un aspeuto com' o do cubismo, agardan da meditación a concencia d' un arte de aparencia hermético, pero que unha iniciación graduada pode revelarll-o seu sentido oculto, o seu segredo. En troques, as persoas fortemente afincadas no que siñifica unha herdade n-unha cultura catro veces secular ceiban, diante dos cadros cubistas, preguntas d' un primitivismo que non compre lembrar elquí. Con todo será bo lembrar algunha e contestala.

«¿Por qué, rompendo co' a tradición, eispresanse d' un xeito incomprensibel?» ¡Rompendo co' a tradición! ¿Con cal tradición? ¿A da decadencia greco-latina ou a dos tempos da outa antigüedade e das catedraes dos tempos góticos? ¿A de fai catro séculos ou a de cen séculos?

Tamén diante dos cadros primitivos sentimos decir ós filisteos do academismo: «¡Iles non sabían máis!» ¿Iñorantes os primitivos? Iles coñecían todo menos os medios d' eispresión contrarios á sua estética. Trocaban a perspeutiva da *visión* por unha perspeutiva ideal, a do *esprito*, pra donar ás suas formas as dimensions da *idea* e non as da *vista*, atopando na deformación visual un *equilibrio novo*.

Com' ós primitivos, os cubistas son empurrados pol-o esprito de síntesis, empezando na realidade visual pra rematar na realidade ideal, cando xustamente no ambente en que viven todos van guiados pol-o esprito de análisis, e da realidade ideal van á realidade visual.

Non é arriscado decir que a época de agora camiña cara un arte nacional ou popular que tod' a civilización europea aceutará, porque agora a luz ven do Ocidente. En todal-as épocas heróicas o arte era feito por tod' un pobo, e non coma nas épocas de farisianismo por unha *clás* borracha de regalías materiaes.

Sen chegar á antigüedade exipcia, caldea, persa, china, etc., a nósa época é comparabel co' a das cruzadas. ¿Non vos choca sempre o achego espritual qu' eisiste, ainda co' a diferencia de orixen e aparencias diversas, antr' as obras animadas pol-o esprito construtivo? Velahí as do outo Exipto, da Grecia das guerras médicas, da Caldea en tempos de Gudia, da China na época de Han, etc. Ista unión familiar é o *esprito de síntesis* do que o cubismo é unha eispresión nova.

A verdade no Cubismo

Maurice Raynal, un dos mellores abogados do cubismo, tén dado unha conferencia[1] en Maio de 1919, e nada nos parece mellor que dar elquí a tona d' ise traballo, pra ir amañando pouco a pouco e con ideas alleas a posible defensa do cubismo.

Imos falar da verdade no arte. «Eu digo ben

(1) *Quelques intentions du Cubisme*, par Maurice Rayral. (Paris).

verdade, pois trabúcase moitas veces *certo* con *verdadeiro*. E' a eterna loita antr' os sentidos e a razón. O *certo* é unha crënela moi relativa, namentras que *a verdade é o que é*».

O ouxeto de toda pretensión en arte nin debe sel-o Ideal nin a realidade, senon a verdade. «E cando vos demostre o qu' eu entendo por verdade comentaremos esta frase de Braque: «os sentidos deforman, pero o esprito forma».

O arte non é mais que unha clás de relixión, e nas épocas en que foi grande debeuse á Fe que o inspirou. Fe relixiosa nos exipcios, fe na relixión da Beleza nos gregos, fe cristiana na Edade-Media. Por iso o movil do arte no século é suxerido tamén por unha fe: a fe nas verdades filosóficas e científicas.

O pensamento humán é solicitado por duas verdades de natureza ben difrente, que chamaremos *verdades cómodas* e *verdades incómodas* anque sómentes as derradeiras sexan as *verdadeiras*. As primeiras son as dos sentidos, as segundas son as do esprito.

O camiñar car' a Verdade no arte determiñaron un ensayo de notación pictural que non é *cómodo*. Mais o cubismo endexamáis tivo a pretensión de sere un arte pra tod' o mundo. «A xeometría antíeuclidiana, a poesía de Mallarmé, a música de Cámara, as cencias todas non son púbricas, e non esquezamos que o arte é e debe sere unha *finalidade sen fin;* pero vós sabedes que as xentes non xuzgan unha obra científica, e que tod' o mundo sabe de pintura.»

A imitación direuta da natureza non fai mais que retardal-os perfeucionamentos do progreso, pois a tradición enseñounos que non é posibel conceder valor ausoluto ó que nos din os sentidos. Dend' a antigüedade a filosofía enseñounos iso e os modernos non-o desmentiron. «A verdade non está nos sentidos- di Malebranche— senon no esprito». Kant di con moita xusteza: «os sentidos non-os dan eisclusivamente máis que a materia do coñecimento, namentras que, pol-o contrario, o entendimento dónanos a forma». Non é bebendo nin ollando a y-auga como deprendemos o que ela é; non é ollando un ouxeto cos ollos como deprendemos a coñocelo. Se nós non tivésemos mais que o sentido visual dubidaríamos do parelalismo dos railes do tren.

A pintura de visión non pode traducir máis que un anaco do tempo, pois os sentidos non perciben mais que o pasaxeiro, non podendo fixar senon un anaco da eternidade. E velahí están os impresionistas como mostra.

Podemos pensar con Platón: «os sentidos non perciben mais que o que pasa, o entendimento o que permanece». ¡Que mellor sono pra un artista que fixar na tela ou no marbre máis que un anaco de tempo tod' a duración e máis que unha dimensión o espacio mesmo!

Repróchasenos as nosas citas a Platón, mais fixádevos que nós non faguemos intervir a filosofía no arte máis que a propósito das intencions intelectuaes do artista e que a estética non se mesturará cos medios d' eispresión da sua sensibilidade. «Os cubistas non fan filosofía».

Ise pensamento de Platón foi o que inquedou mais ós cubistas. Cando un artista fixa na tela non o que pasa senon o que permanece, non situa o ouxeto n-un lugar determiñado senon no espacio, qu' é infinido. Nós poderemos engader como corolario á frase de Platón: «Os sentidos non perciben máis que o qu' está situado; o esprito o qu' está no espaci.».

Seguindo esta conceución a obra de arte ofrece unha garantía de certeza en sí, é decir de verdade ausolutamente pura. Il será respeuto ós oxetos que representa o que é unha verba ó ouxeto que siñifica.

D' iste xeito nós poseeremos a idea mesma dos ouxetos na sua esteriorización máis pura; nós teremos unha nova representación, é decir, que o artista facerá Beleza seguindo a Hégel «a manifestación sensibel da idea».

No arte, como na cencia, ninguén pode negar valor á imaxinación. Newton pr' atopal-as leises da descomposición da luz non tiña millores ollos qu' os demáis; Huber, o mellor ouservador das avellas era cego; Beethoven compuxo as suas máis fermosas obras cand' era xordo.

Cand' o pintor s' atopa diante dos ouxetos, o primeiro traballo do seu esprito imaxinativo consiste n-un análisis dos mesmos ouxetos qu' il estudia nos seus deseños. Aproveitándose logo d' iste traballo de análisis, il separa os elementos primordiaes que considera com'os máis belos e que son, según il, os signos incontestables da sua primeira idea ou da sua forma máis pura. Pol-a derradeira e valéndose d' un traballo sintético qu' il executa co' axuda de todol-os medios picturaes, il costruye un conxunto novo de todos istes elementos.

Lembrémonos que as teorías veñen sempre dispois das obras. O artista, pois, deberá gardarse d' un esceso de método; pero debe desconfiar da eisaxeración contraria, pois é indubidabel que co' a influencia dos sentidos nada máis o artista caería na decoración pura e a emoción artística n-unha vulgaridade utilitaria que ningún pragmatismo sabería erguer hastr' a Beleza. Ademáis sabemos que a sensualidade, ista *cousa* de orden inferior, endexamáis suministrou ma-

nifestacións máis que nas épocas de decadencia.

Pr' o mellor equilibrio e o meirande brilo da beleza debe atoparse en toda representación de arte unha comparanza, unha confrontación antr' o que suministrou o esprito e o que suministraron os sentidos. Y-é da eleución d' istas duas fontes que xurdirá a emoción artística ou poética baixo a forma d' unha *eisaveración* que será o *lirismo*. Compre donar a ista eisaxeración a xusta medida que nós preconizamos; pero iso é o segredo do xenio.

Tende presente que o Cubismo non é máis que un ensayo de notación nova susceptible de perfeucionamento e que non ten máis ouxeto que propoñer ó eisamen da vosa sensibilidade conxuntos novos d' elementos de ouxetos ben coñecidos e iso gracias á medios elexidos da maneira mais corda e mais tradicional.

CASTELAO

SEICIÓN ARQUEOLÓXICA

UNHA REUTIFICACION E UN PEQUENO DESCOBRIMENTO

D. Manuel Murguía no tomo 2 da sua *Historia de Galicia*, ó ocuparse do probrema do emprazamento de Cinnania, a heróica vila galega tan gabada por Valerio Máximo, fai referencia a unha afirmación do P. Sotelo, asegún o cual, non lexos da aldea de San Martín d' Arauxo, no municipio de Lovios, eisiste un lugar chamado Cinnania, onde s' alcontran restos de fortes murallas feitas de pedra, ladrillos e cal indistintamente.

A ser certas as afirmaciós do citado historiador, crar' está que o probrema da localización da cibdade que tan enérxicamente soupo resistir as lexiós de Décimo Junio Bruto, estaría case resolta, mais desgraciadamente, os feitos son outros, e pol-o que pudemos averiguar non foi n-ise lado do pintoresco val de Salas onde s' asentou a valente Cinnania, pois desexando comprobar por nós punto de tanto intrés, puxémonos á fala con persoas tan cultas e conocedoras d' aquelas terras coma os Sres. Durán e Lorenzo, e da sua boca escoitamos qu' en todo aquil contorno non hai lugar que se chame Cinnania, nin mohte que conserve restos de fortificaciós nin de murallas.

Desiñáronos somentes coma lugar apropiado pra satisfacel-a nosa curiosidade arqueolóxica, unha colina conocida no pais pol-o Castelo, outeiro de pouca cota, e de ladeiras moi pinas, coberta deic' a mitade por un piñeiral e rematada por un amontonamento de hirtos penedos. Un d' iles que perto do cume avanza facendo unha especie d' ancha cornisa, aparece escavado interiormente, en forma de conó truncado, medindo a tal escavación catro metros e medío na parte inferior e tres na superior, que forma a boca, por unha fondura de cinco metros. O' nivel do fondo de tan orixinal vasixa vese unha fura que atravesa a parede esterior do penedo, e que debe servir á maneira de tubo de desagüe.

Vese craramente que semellante obra que debeu requerir bastante tempo, serviu a maneira de cisterna ou reservorio d' auga pra xentes que poideran ter que resestir n-aquiles lugares as penalidás d' unha longa incomunicación, pero no nos sería tan sinxelo o descubrir que poideran ser estas xentes, si apegados na parte interior da dita cisterna non houbéramos atopado moitos vestixios do cemento feito de cal e polvo de tellas tan carauterístico das obras hidráulicas dos romanos.

Xunto iste dato co nome de Castelo que leva o monte, que domina un longo anaco da vía militar d' Astorga a Braga entre as mansiós Aquis Querquernis e Aquis Originis, fainos supor que alí debeu eisistir un pequeno presidio encarregado da vixilancia da dita vía e pra cuyo servicio debeuse costruir o reservorio, que pol-a sua orixinalidade consideramos dino de ser coñecido pol-os nosos leutores.

As escavaciós no castro a Cibdade

O temporal de chuvia e neve que durante o mes d' Abril reinou na nosa provincia, impediunos casi por compreto proseguir os nosos estudios en col d' iste intresante castro.

Non embargante, nos poucos días que n-il se pudo traballar puxéronse ó descuberto dous fondos d' habitación de forma reutangular e fixéronse esproraciós que nos permiten asegurar confirmadas as suposiciós que aventurábamos no noso artigo pubricado no núm. 10 d' ista revista: que o dito castro acolleu tras seus muros unha poboación estable que alí edificou as suas moradas.

Asi mesmo unha mais detida ispeución das obras de fortificación, fixonos ver que o primeiro resalte da terra, que na nosa primeira visita tomamos pol-a contra-escarpa do foso, encerraba os cimentos d' un muro tan forte e ben costruido como esoutros dous que falamos no número 10 d' ista revista.

FLORENTINO L. CUEVILLAS

OS NETOS DE CABRAL

Os netos de Cabral, novos Cabrais,
— Marinheiros sonhando caravelas —
Yá trocaram o mar pelas estrelas
Vão mais perto de Deus, aguias reais.

Navegam nos espaços siderais
Aças ao vento, tendo posto n' elas
A Cruç Sagrada que fulgiu nas vélas
Das velhas naus de outrora, as inmortais.

Ancia dum Povo! A Cruç das Descobertas
Vai de novo no ar, de aças abertas,
Aças dum Sonho, brancas, liriais!...

Comunga a Raça, em haustos, a Epopeia,
Não deixam fama sua em mão alheia.
Os netos de Cabral — novos Cabrais!

SOUZA AGUIAR

Torres Vedras 1922.

ANXELUS

Grabado de LUIS HUICI

ARCHIVO FILOLÓXICO E ETNOGRÁFICO DE GALIZA

VOCABULARIO DOS CESTEIROS DE MONDARIZ

(COMUNICADO POR E. PEINADOR LINES)

Agarra— — — — Mau
Aguirres — — — Enriba
Aquizos — — — Eiquí
Achapante — — — Cortador, carniceiro
Achapar — — — Morrer
Allabans — — — T...
Allezos — — — Alá lonxe
Amoxegado — — — Amigo, amancebado
Anantivos — — — Ano
Andavios — — — Cornos
Andoriñas — — — Correspondenza
Añada — — — — Preñada
Areona — — — — Carne
Argina — — — — Canteiro
Argueiro — — — Leite
Arofañarse — — — Confesarse
Aroca — — — — Muller, noiva
Arricaco — — — Burro
Arrias — — — — Pedras
Arruñar — — — Queimar
Artelo — — — — Demo
Artife — — — — Pan
Atagurrar — — — Casar
Ateligar — — — Remedar
Atiscar— — — — Ver
Atrenar — — — Prender
Axabarrar — — — Acabar
Baldarrapua — — Guardia-civil
Baldatapuas — — » »
Bai-de — — — — Si
Balivanexa — — —
Balivanexe — — —
Banquejuelo— — — Banco
Barrufar — — — Orinar
Bermellas — — — Cereixas
Brecena — — — Eirexa
Borreante — — — Albañil
Bornia — — — Augardente
Boria — — — — Pan
Boliaño de golfo de pias Barco
Boliaño — — — Carro
Borrufadeira — — Bacenilla
Buxa — — — — Encargado
Buxele — — — — Revólver
Buliaño de estoas— — Coche
Calanta — — — Peseta
Calmar — — — Ir ou estar
Caxaca — — — Lobo
Cantarillega — — Pita
Cardepias — — — Sardiñas
Camelas — — — Troitas
Carcar — — — — Mirar
Careante — — — Ollo
Caleses — — — Diñeiro
Caneiras — — — Música
Carrelo— — — — Corpo
Campina — — — Leira, finca
Cachimbar — — — Afumar
Cariantes — — — Ollos
Carillo — — — Irman
Caspirro — — — Cabaleiro
Cachimbo — — — Pipa pra fumar
Carolas — — — Curas
Caronlo — — — Camiño
Caycoa— — — — Eirexa
Calcurros — — — Zapatos
Calcurreros — — — Zapateiros
Cegano— — — — Rato
Cvenca— — — — Cunca
Certunio — — — Certo
Ciba — — — — Casa
Cricadeira — — — Cazola
Cigota — — — — Ramera
Ciborria — — — Casa
Coladera — — — Bonita, hermosa
Contrantas — — — Pantalós
Corcaina — — — Home
Contranquillos — — Calzoncillos
Cotabello — — — Canteiro
Cormanexo — — — Irman
Cortes — — — — Carpinteiro
Coifa — — — — Cama
Coima — — — — Cama
Coiba — — — — Casa
Corriente — — — Fonte
Cuxa — — — — Cama
Culembria — — — Bonita, hermosa
Curciarrubiar — — Rascarse
Curbillos — — — Faba
Cuevo — — — — Barrio
Cuscullante de curistel — Espello
Cuscuñas — — — Coñocer

NOTAS DEPORTIVAS

FOOTBALL

N-o campo de Coya en Vigo, celebrouse o 14 de Mayo a final do campeonato de *football* da España entr' os potentes grupos do «F. C. Barcelona» y-a «Real Unión de Irún».

A alegre cibdá viuse por este gallo animadísima.

Houbo moita cristiandá de forasteiros de todol-os lados da nosa terra e de moitos puntos da España e tamén de Portugal.

O partido, arbitrado por un xuez parisién, M. Balway, chegado horas antes da capital da Francia, foi d' unha beleza fubolística escecional.

Os catalás, de un xogo preciso e seguró, apoyados no seu maravilloso porteiro Zamora, lograron na primeira fase do encontro asegurare o campeonato por 3-1.

Os irundeses c' unha desventaxa tan sensibel tiveron un segundo tempo de xogo imponente, parecendo o *roulean* ruso, péro a falla de precisión no remate final y-a inseguridade do seu gardameta, trouguéronlle como consecuencia un resultado mais brillante pr' o seu adversario: 5-1.

***

En verdade ganou o que o mereceu. O Barcelona demostrou, non somentes mais precisión nos seus ataques e defensas, senon mais saber en tod' o partido.

O Irún foi un equipo que xogou moitísimo mais qu' o seu rival, pero tend' algunha linea froxa coma a dos *backs* y-a da meta, a catástrofe, si non era d' esperar, era de temer ó menos n-un partido en que se ventila a posesión do mais outo galardón nacional.

***

O púbrico, unhas dez mil almas, mostrouse tod' a serán en favor dos rexos mozos do Norte, representantes, ó decir dos enterados, do verdadeiro amateurismo español; mais a última hora, ó fin yo cabo, conocedor a fondo do *football association*, rindiuse co seu aprauso ante o millor, o Barcelona, ó que se lle acusa ou acaloña de prodigar os miles de pesetas pra ter os millores fubolistas.

***

O campo da final, espréndido como pudera estal-o millor terreo ingrés. A organización, maravillosa. E a recaudación, estupenda: estabreceu o record d' España.

***

Os *teams* formaron asi: *Barcelona:* Zamora, Sarroca, Planas, Samitier, Sancho, Torralba, Piera, Martínez, Gracia, Alcántara, Sagibarba. *Irún:* Mugunora, Berge, Emery, Eguiajabal, René, Gamborena, Echeveste, Zabala, Patricio, Asurga e Costa.

HANDICAP

NOTAS FINANCIERAS

O BANCO DE DESCONTO «PEDRO ROMERO Y HERMANOS»

No mes de Noviembre do ano pasado, o xuez de primeira istancia d'Ourense, D. Ladislao Roig Mariño, ditou un auto decrarando en estado de suspensión de pagos ó Banco de desconto «Pedro Romero y Hermanos», que recibira n-as suas caixas os aforros das nósas anduriñas conseguidos a costa de moitísimos traballos alén do mar.

A xuicio dos téunicos a decraracion en estado de suspension de pagos de dito Banco conseguiuse indebidamente, pois dín que o seu verdadeiro estado é o de quiebra e que non se cumpriron os requisitos de forma que elsixe a lei e son de caráuter sustancial.

Convocada pol-a Cámara de Comercio houbo na mañá do día 5 de Mayo no Teatro Principal unha xuntanza de acreedores do referido banco. Aberta a sesión, o segredario da Cámara, señor Carballo, leu unha carta firmada pol-a señora D.ª Anxela Fornovi e mais pol-a señorita doña Josefina y-o seu irman D. José Romero, en concepto de socios do Banco en suspensión de pagos, na que decía que habendo fuxido o socio adeministrador pregaban á Cámara se dinase autuar de mediadora c'os acreedores convocándos ó efeuto onha chuntanza pra ver de chegar on acordo amistoso que, evitando a intervención do Xuzgado, asegurase ós perxudicados a mór cantidá na cobranza dos seus cretos.

Despois de moita parola, nomeouse unha Comisión que se comprometeu, entr'autras cousas, a estudial-o millor medio de conseguir que os bés do balance, que figuran a nome do socio adeministrador, viñesen legalmente a formar parte do autivo social.

Pol-o gallo da suspensión de pagos d'esta entidá bancaria, naceu a cuestión xurídica de si os saldos de conta corrente y-as libretas de depósitos a plazo e con intrés, son depósitos ou non-o son. Como iste é un asunto acerca do que se falou moito, non queremos deixar de dar a conocer ós nosos leutores o noso pensamento respeuto ó particular.

Vel-eiquí a nosa parecer en col d'iste asunto:

E doutrina legal que mereceran en todo caso o conceuto de acreedores dos Bancos por depósitos voluntarios os poseedores dos seus billetes y-os que o fosen por «saldo de conta correntes» e 'os mesmos estabrecementos (art. 23 da lei do 28 de Xunio do 1856 sobre creanza de Bancos na península. *Gaceta* do 29); e por esto o artículo 181 do Código de Comercio dí que os Bancos terán a obriga de cambear a metálico os seus billetes no momento mesmo da sua presentaceón pol-o portador, y-o mesmo corpo legal dispón que os Bancos conservarán en metálico nas suas caixas a coarta parte pol-o menos do importe dos depósitos, das contas correntes e dos billetes en circulaceón (art. 180) e que o importe d'istes, unido á suma representada pol-os depósitos e contas correntes non poderá pasar do importe da reserva metálica e dos valores en carteira realizabres no prazo máisimo de 90 días. Como se ve, n-istes artigos do Código de Comercio, que como a lei de 28 de Xaneiro do 1856, regulan o funcionamento dos Bancos d'emisión e desconto, as contas, correntes bancarias, ou imposicións de metálico en conta corrente, conservan o caráuter de depósitos: esta é a razón de que o art. 28 do Regramento do Banco d'España, aprobado por Real Decreto do 5 de Xaneiro de 1901, referente ás contas correntes d'efeutivo, diga que solo se considerará como «*saldo dispoñíbre*» en conta corrente, o importe dos fondos entregados en metálico y-os procedentes dos valores xa realizados. O mesmo caráuter xurídico de depósito conservan as contas correntes d'efeutivo no Código de Comercio que rixe na zona d'influencia española en Marruecos, a cual, además de definir o trato de conta corrente bancaria, cousa que non fai o que rixe na península, no seu art. 418 estabrece a obriga no correntista-caixeiro de ter a disposición do conta correntista imponente o saldo da conta corrente. Pero ainda hai mais: o Tribunal Supremo incruso reconoce o caráuter de depósito á conta corrente mercantil: na sentencia do 30 d'Abril do 1891 (*Gaceta* do 19 de Xunio) decrararon que quén recibe mercancías por conta d'outro ademite un *depósito irregular* que lle trasmite o señorío d'elas.

Porque a conta corrente bancaria devengue intreses non por eso o seu saldo perde o caráuter xurídico de depósito: o art. 23 da ley do 23 de Xaneiro do 1856 sobre a creanza de Bancos d'emisión e desconto y-os arts. 180 e 182 do Código de Comercio referentes ós mesmos Bancos, non distinguen entre contas correntes bancarias con intrés e sin intrés. O pago d'intreses nos depó-

sitos e nas contas correntes depende da sua natureza económeco-xurídica, é decir, de que o depósito sexa regular ou irregular: como no depósito regular o depositario está obrigado a conservar e restituir os ouxetos recibidos, o natural é que o depositante retribuya o servicio ó depositario (arts. 52, 56 e 57 do Regramento do Banco de España); como no depósito irregular o que se deposita é únecamente a *cantidá*, non cada unha das monedas, cuyo señorío adiquire o depositario, podendo servirse d'elas nos seus negocios habituaes que non impriquen azar (art. 418 do Código de Comercio da zona española de Marruecos e arts. 180 e 132 do Código de Comercio da península) con tal de ter á disposición do depositante, en calquer momento que o desee, o todo ou parte da cantidá depositada, o corrente nos usos mercantiles de todal-as prazas é que o depositante non pague retribución algunha ó depositario e perciba intreses (art. 48 e 65 do Regramento do Banco d'España e art. 2.º do Regramento da Caixa de Depósitos do 22 de Setiembre do 1904) cuya perceuceón imprica de direito a renuncia tácita, por parte do depositante, ó direito que lle dá o art. 1770 do Código civil.

A perceuceón d'intreses no depósito non altera, pois, a sua natureza xurídica (art. 1760 do Código civil) con arregro á nosa lexislaceón cóbreos o depositario (art. 304 do Código de Comercio) ou percíbaos o depositante (Real Orden do 22 d'Agosto do 1862. *Gaceta* do 23; art. 65 do Regramento do Banco d'España do 5 de Xaneiro de 1901 e art. 2.º do Regramento da Caixa de Depósitos do 22 de Setiembre do 1904, e sentencia do 7 de Febreiro do 1891, *Gaceta* do 27 de Marzo), pois do contráreo os depósitos a que fan referencia os arts. 55, 56 e 76 do citado Regramento do Banco d'España serían tratos de locación de servicios.

Tampouco afeuta á natureza xurídica do depósito o que os Bancos de desconto podan dispor do diñeiro depositado n-iles nas operaciós a que se dedique que non sexan de azar: o depositante somentes deposita a cantidade, non cada unha das monedas; non se trata da facultade espresa a que fan referencia os arts. 309 do Código de Comercio, 1767 do Código civil, porque trátase d'unha facultade limitada pol-a obriga de ter os fondos dos depósitos e contas correntes á disposiceón dos depositantes e conta correntistas impoñentes e ter na caixa a coarta parte pol-o menos en diñeiro do seu importe, e que non excedan do importe da reserva metálica e dos valores en carteira realizabres no prazo máislmo de 90 días, e de pubricar no prazo legal o estado da sua situaceón. Además, o art. 310 do Código de Comercio dí que os depósitos feitos nos Bancos rexiranse pol-os arts. 180 e 182 do mesmo, e d'iles resulta manifesta a facultade dos Bancos de dispor do diñeiro dos depósites e contas correntes, sin que en ningún caso nin por ningún motivo a natureza xurídica do trato do depósito sufra alteración.

ARTURO NOGUEROL

OS HOMES, OS FEITOS, AS VERBAS

PHILEAS LEBESGUE

O nóso ilustre coloborador vai recibir unha outa proba d'admiración e doamor que lle teñen os seus paisanos. Respondendo ó chamamento do boletín *La Republique de l'Oise*, estase facendo unha antoloxía d'as mais representativas páxinas do grande esquirtor d'os agros de Beauvais.

N-as letras francesas é Phileas Lebesgue un esprito orixinal de fondas raices na sua terra, e dempoixa comprennon d'as terras alleas.

Preto do cosmopolitismo de Paris, soupo beber n-as augas eternas do seu corruncho nadal, na alma do seu pais labrego, un dos que forman o curazón da vella Francia. ¡Terra de bendición, doirada de fartas sembraduras, rendecente de lameiros, espellante de doces riveiras, dominada pol-as lanzales oxivas da catredal de Beauvais! Labrego il mesmo, coltivando n-un sentido patriarcal seu eido herdado, sinte unha cordial hirmandá por todal-as abrentes rexionalistas e nazonalistas d'os tempos novos. Ama a Galiza, comulga con nosco no mesmo altar d'idealidade. A obra iniciada pol-o boletín departamental de l'Oise é necesaria, dada a variedade na produción literarea de Lebesgue e a rareza de moitos d'os seus libros. O poeta de *Buisson Ardent* e de *Servitudes*, o dramaturgo do *Mystère de Jeanne-Hachette*, o novelista de *L'Ame du Destin*, de *Pélerinage* e moitas mais, o prodixioso

intérprete d'os mais varios folklores. o agudo teorizante gramatical e estético, tén en NOS e nos seus leutores unha fonda simpatía.

Agradescemos a comunicación mandada por *La République de l' Oise*, faguendo nósa a propaganda pr' a môr da antoloxía que se prepara. Pregamos ós nosos leutores pra que se suscriban a esta obra na nosa Adeministración. Ofrecémoslle a mais d' un incomparabel libro unha ocasión de dar proba d' afeuto e gratitude a iste grande amigo de Galiza, Phileas Lebesgue.

TEATRO GALEGO

TREBÓN, por ARMANDO CUTARELO VALLEDOR.

O ilustre catedrático de Santiago fixo repersentar en Santiago e mais na Cruña, con moitísimo aprauso, esta farsada, que foi un dos mais sonados trunfos do noso teatro nazonal.

Trebón, que ten unha fabulación sinxela, ben desenvolta, ainda con certos recursos simbolistas axeitados e aproveitados con boa mau, non deixa de ter imitanza con algunhas obras do moderno teatro rural portugués, com' de Calros Selvagem, e c' *Os Lobos* de Correia d' Oliveira e Lage. Ora, qu' é unha obra na que todo se resolve bén: o trebón pasa, e volve a rayola do sol...

As persoas ténse de pé, e hainos tan ben conseguidos com' o petrucio Cibrán e o Tralo, a medio simbólica Tia Suriña, a Sabela, figuras qu' encarnan a tradición, por mais que n-iste punto, á intención do autor amóstrase un pouco indecisa. É un cadro de vida patriarcal e pura, onde un home a quen o vicio y-o crime levaran lonxe da aldea, volve d' intruso, traguendo un trebón de traxedia; mais ô cabo, vése il tamén conquerido pol-a aura de bondade dos qu' il dañou.

Trebón está escrito no galego rico e nobre d' un mestre da fala. Na escea, o estilo y-a lingoa téñen ademais unha rara musicalidade qu' encantou ás xentes, e que é unha boa proba da superioridade da lingoa galega.

ALÉN, por JAIME QUINTANILLA

Pol-o d' agora, tendo en conta a educación do noso púbrico, viciado pol-o decadente teatro castelán e por traduciós do mais ruin que s' escribe no extranxeiro, que é o que nos tran as compañías que por eiquí veñen, o *Alén* do Quintanilla terá que ficar coma teatro pra ler...

É unha peza de *teatro estático*, d' aución puramentes interior, na que non pasa nada, na qu' os persoaxes caxeque non se moven, caxe-qu' apenas falan, porque n-ela si que o autor—apesares de ser il un mestre da oratoria—conseguiu retorcerlle o pescozo á elocuencia, de sorte que non hai na obra niu parrafadas, nin sentencias campanudas, nin tan xiquera os preciosismos un pouco rebuscados que puxo en *Donosiña*.

Alén é un drama nas almas, un drama no silenzo. É unha estoria verdadeira, que pasou aló en Nova-York antre persoas d' outras patrias, interpretada e sentida asegún as normas da y-alma galega. É un dos moitos méretos que tén a obra do Quintanilla, que é unha das mais serias e barudas mentalidades da nova Galiza.

MAL DE MOITOS e TRATO A CEGAS, por E. CHARLÓN e M. HERMIDA.

Estas duas peziñas foron xa aplausadas moitas veces pol-o púbrico. Son das típicas do noso teatro costumbrista, con todo o bondoso humorismo da nosa raza, vena qu' endexamais se pode esgotare, namentral o pobo galego esista.

Os autores Euxenio Charlón e Manoel Hermida, son dous obreiros, rapaces despertos e intelixentes, nobres almas cheas d' enxebreza, qu' iles mesmos representan as suas obras, xuntando o seu talento de cómicos ó seu talento d' escritores. Iles perpetuan no noso tempo o tipo grorioso do *obreiro-artista*, do tempo dos Mestres Cantores. Benia nosa Terra qu' ainda ten homes así...

LIBROS

O BAILADO por TEIXEIRA DE PASCOAES.

Bén coñecida é a persoalidade de Teixeira de Pascoaes. Dende que a revista NÓS saiu ó púbrico xa levamos dito moito d' il. Pro non-o dixemos todo.

A meirande parte dos artistás autuas acábanse cando se defiñen, e o pouco intrés que saben espertar no leutor atúase baixo unha capa d' indifrencia ó ver a autitude forzada en que se poñen. Dixérase que adoutan unha postura teatral pr' a representación d' unha farsa. Teixeira non encadra no marco d' ista crás.

Amóstrase en *O Bailado* c' unha nova forza de beleza e d' intrés, e sabe casar d' un xeito tan maxistral o outo lirismo da sua poesía sempre nova e saudosa co' a filosofía simbolista, que adiquire n-iste poema en prosa un conceuto de derradeiro creacionista.

Non queremos xunguilo a ningunha escola. Por riba da nosa intelixencia que cecais lle poi-

dera topar puntos de contauto con Poë, Meredith, Maeterlinck e outros, está a nosa ademiración. Iste raro amor ó pantasma vivo; a ledicia dos tipos tenebrosos feitos de mistéreos e de brétemas; a conceución das almas escuras e pensadoras abocadas a un abismo impenetrabel teñen o rubor sentimental do esprito forte do grande Edgardo Poë. Pra calquer intelixencia farrapenta, feita de residos d' outras intelixencias, que teñen coma máisimo creto de xuicio a realidade d' un impuro siloxismo lóxico, ista tendencia s' é nobre indícalles unha marcada infruenza de Poë. Eu, somentes quero ver unha fraternidade ancestral que a despeito do tempo únese co vencello d' unha mesma inspiración.

O misteeismo craro e ben definído que rezuma da sua y-alma espallada e contida en todal-as almas que viven nas follas do libro é como un tenro piar de paxaros nunha fronda piñeirosa alumeada por un craro luar. E todo iste misteeismo tan seu, tan de raza, non llo debe a ninguén. Certamentes que Maeterlinck foi un grande místeco... pro anque moitas casas están feitas de pedra non teñen todas un mismo dono.

O Bailado é o mesmo Teixeira tratado n-unha intimidade de visita. N-un prólogo cheo de poéticas mentiras, peneiradas nas imaxes das cousas irreales olladas c' unha intención de filósofo vai deixando a sua y-alma belamente dormida n-un sono de pantasmas. E na febre quenturenta do seu sono lémbrase doidamentes dos risos agudos e feridores das caliveras peladas que danzan no sepulcro un beilado de meigas.

Coma si fora un *leit-motir* de tod' a sua vida por tod' a obra corre com' unha nuve sentimental de *Saudade*, é ten pindurado d' iste sentimento a contina preocupación de sua vida.

«Para mín foi tudo—esquirbe—a hora em que a Saudade se me introduziu no coraçao. E nunca mais me abandonou. Foi n' uma tarde da minha infancia, velhinha tarde com os doirados já escuros, como o antigo altar de Nosa Senhora na egreja de minha freguezía. N-essa tarde, intimamente deslumbrado não sei porque tristeza, eu aparecí na verdade sobre a Terra.»

Unha miuda esfolepa de sentimentalismo rega deleitosamentes o ermo froitoso da sua y-alma.

Libro aberto é unha tempestade de cheirumes que rescenden das pechas redomas onde garda as almas qu' amostra c' unha ledicia de alquimista medioval Acochado na praia dos sentidos escoita os berros dos paxaros enloitados, fúnebres coma panos de cimetereo, tristes coma noites desceadas que lle veñen a cantar as cantigas deloridas das almas inquietas. E sábelle entregar de tal xeito, ás cousas astrautas unha y-alma tan estrana, que ó sentilos vivir tan vagamentes, se dixera que as rodean as tenebras bretemosas d' un sono de opio.

Na feira dos valores ausolutos, iste novo libro do mestre é a rotunda afirmación do seu esprito que se amostra ergueito com' unha bela Walkyría que baixase d' un ceo de plomo envolta n-un pouco de fume, cantando un valente jo-to-ho.

CONTOS BÁRBAROS
por A. Perreira Cardoso.

Adiántase xa o autor a decirnos qu' iste é o pirmeiro libro qu' esquirbe en prosa. Ten pubricado outro nomeado *Almas*, en verso, que tivo un franco éisito de librería.

Contos Bárbaros, como xa o nome o indica, é unha pequena colención de contos curtos, é percisamente esta pouca estensión defentúa e imposibi'a o desenrolo d' unha trama que lle poidera dar a categoría de conto. Cecais convirías-lle millor a desiñanza de «bocetos» de contos.

Algús d' iles—*A laveira, A torna das Aguas, A tia Leandra*—fanse notar pol-o estilo marcadamentes rococó en qu' están esquirtos, e as demasiadas descricións qu' abafan ó libro teñen un senso acentuadamentes notarial.

En *Lama, Un legado*, síntese craramentes a infruenza perniciosa de Zola, e iste realismo *demodé* cando non vai ben asentado n-unha Fisioloxía esperimental perxudica grandementes. Os estados patolóxicos dos persoaxes desenrólanse arbitrariamentes, e o final do conto é inesperado e irracional según a escola realista á que se xungue.

Non embargantes, pol-a soltura da frase e por moitos anacos de cousas boas que s' atopan espalladas en *Contos Bárbaros* é diño de ser leído.

MVSA PAGÁ
por Tomás da Fonseca.

Valentemente, coa nobre franqueza d' un home despreocupado, enche unhas cantas folliñas do prólogo c' unha apoloxía do Artista e da Beleza. Inda que doutrinariamentes desentimos radicalmente das afirmacións un pouco demasiado ouxetivas que Tomás Fonseca espalla c' unha franqueza d' apóstol, é mais d' apóstol convencido, temos que decrarar en xusticia que sentimos unha fonda simpatía por iste atrevemento d' encoiro espritual tan pouco común n-istes tempos d' entroido en que todo artista íspese c' un traxe d' época pr' asistir onha xunta de tolos «snobistas».

Herdeiro direito d' un Virxilio novecentista soupo afogar antr' os seus brazos fortes de gladiador ás musas pálidas e decadentes que fuxiron desfeitas n-unha caneira de meigas de Aquelarre; e abroquelado tras o penedo esbranecuchado das mentiras piadosas d' un Olimpo esfarelado, non quer sentir o férreo picacho da ETERNA idealidade que vai desparedando os pazos marmóreos das antigas divindades.

Eu non sei por onde, eu non sei de qué, sinto tamén esa incompatibilidade psicolóxica dos poetas acogullados coma repolos pechos que foran moi regados coa rega fabulosa d' unha anga cenaguenta e cheirosa. Poetas rás, que cantan na noite a salmodia monotóna d' unha mesma cantiga. Poetas curuxas, que cantan doidamentes drento da focha merdolenta do seu esprito a tristeza boba das nenas fracas como *husos* desgastados e teñen a y-alma fofa d' un sapo namorado.

Tomás Fonseca ten o agarimo belo dos homes sáns que rín ó sol e sábense mollar en auga de choiva. E d' iste modo somentes pódese sentir a Terra como íl a esquirbe no seu *Hino á Terra*.

Hino á Alegría é unha composición d' unha feitura irreprochabel, chea d' optimismo que rescende d' unha y-alma forte e ben temprada.

As nomadas *Cançoes* teñen a beleza contida das estatuas pagás, supremo creto do artista que soupo ollar felismentes o minuto de Beleza qu' encerran as cousas mortas drento da friaxe da vida. Temos que faguer resaltar antr' elas: *As andoriñas, Aquela sombra* é *Noite de tebre.*—*Ramón Villot.*

A HORDA,
por Joao de Castro.

Iste poema tráxico, esta epopéa abstrauta, chamounos moito a atención, porque non agardábamos nas letras portuguesas nada tan ispidamente forte, tan inteleutual, tan orgulosamente ergueito.

Coñeciamos *Rainha Santa* de Joao de Castro, poema estraño que comentáramos hai tempo en *A Nosa Terra*. Poema de rara fondura, onde Joao de Castro, cecais aló no mais escondido, arelaba adormental-o pulo da sua, y-alma no colo maternal da santidade da Terra...

Mais agora, o seu esprito camiña pol-os vieiros que levan ós mais ergueitos cumes heroicos, por onde pasou inda fai pouco Zaratustra, faguendo do seu curazón un chafariz.

«É de noite: agora s' ergue mais outo o canto dos namorados. E o meu curazón é tamén un canto dos namorados.»—(*Nietzsche*, Also Sprach Zaratustra).

Joao de Castro canta en *A Horda* a paixón humana e filosófica do que ha salvar á horda a pesar d' ela mesma pol-o seu sacrifizo. É a psicoloxía teórica, mais verdadeira, necesaria, ausolutamente certa do Héroe, *o que o Héroe leva no curazón*, e que endexamais ha de ser descoberto pol-a horda, anque coma o Téran de Joao de Castro, o héroe s' arrinque o curazón do peito pr' amostrarllo. Mais ise segredo do curazón do héroe, amóstrase na intimidade co' aquiles que sendo carne e sangue da horda, viven por riba da vida da horda mesma, embora da sua comunión co' ela tíren a sua eminenza e aristasquía.

Asi, o mistério que Joao de Castro nos quer revelar, cecais o *mistério social* por escelenza, está na conversa de Téran co Gran Sacerdote...

Voltamos ás páxinas de Biblia Moderna de Nietzsche e de Carlyle, e ventamol-a Ética do *Nirmanakaya* na que todo o anarquismo, todo o budhismo, todo o nihilismo háchanse trascendidos e superados pra sempre. Ética do Superhome, revelada no libro de João de Castro por Téran erguendo nas maus o curazón sanguiñento, com' a hostia sagrada.

Eis o nobre libro de pensador e de poeta, libro profético e solemne, ben dino do pais qu' agarda ó Encoberto, que nos mandou João de Castro. En xustiza, iste libro debe conquerir ó seu autor un nome imortal nas letras portuguesas.—*V. R.*

MÁGOAS,
por Juan Vidal Martínez.

Iste folletiño con pouco mais de trece poemas, feitos, asegún nos dí o autor do prólego, Lois Amado Carballo, por un rapaz moi novo, imítase ate pol-a presentación tipográfica ós libros d' outros tempos, cando a literatura galega coma que tiña medo de s' apresentar á luz do sol, e ainda advertían na portada qu' o libro estaba escrito en galego...

Hai eiquí, en realidade, poemiñas de pouco valor, coma o titulado *Non podo deixal-a Patria*. Hai outras, com' a que principa o libro, seguindo a tradición lírica enxebre, qu' están bén. Hai versos d' amor, e versos ó xeito do pobo. E istes derradeiros, sobre todo o V *poema curto*, foron os que nos gustaron mais. E fica dito, qu' anque teña defeutos por il adiante, o libro comenza e remata ben.

OUTROS LIBROS.

Recibimos tamén: *Infanta*, por Manuel de Figueiredo; *Bodas de Vinho*, de Antonio de Cértima; *Dias de festa*, por Ana de Castro Osorio; *Leomil*, de Antonio de Séves; *Pingas d' orballo*,

de Roxelio Rodríguez Díaz; *Brelan Marín*, de Eugéne Monfort, e *La Luna, el Alma y la Amada*, de Xavier Bóveda, dos que nos ocuparemos no número que ven.

REVISTAS

CÉLTIGA

A empresa editorial *Céltiga* foi creada no Ferrol por un fato d'amigos ó frente dos que figuran Jaime Quintanilla, Ramón Vilar Ponte, Manoel F. Barreiro, Fiz Alvarez do Castelo e Manoel Morgado.

Céltiga editou o *Alén*, do Quintanilla; e *Mal de moitos* e *Trato a cegas*, de Charlón e Hermida. Ademais, pubrica unha novela mensual, das que xa van tres: *Saudade*, do Quintanilla; *Os catro cisnes brancos*, de Loney Chisholeu, e *Almas mortas*, d'Antón Vilar Ponte. D'elas ocuparémonos no número que ven. Imeldo Corral, Castelao e Camilo Díaz fixeron pra estas tres noveliñas preciosas portadas.

Céltiga, que se propón realizar unha boa obra de cultura popular, faguendo que todos podán mercar obriñas de literatura escolleita, conta coa colaboración dos millores escritores e artistas da Galiza na hora d'agora.

ACCIÓN GALLEGA,
revista mensual de Casa de Galicia.
Buenos Aires.

Recibímol-a intresante revista que tanto honra á «Casa de Galicia» de Bós Aires, e que manifesta a vida espirtual d'aquela colonia galega. NÓS agradece a acollida que *Acción Gallega* lle dispensou.

O número 16 d'esta revista (Nadal, 1921), dedica moitas páxinas a estudal-a arte do noso gran Castelao, en traballos de Blanco-Amor, Javier Insua e versos de Eladio Rodríguez González, insertando ademais moitos dibuxos, inéditos algús, do grande artista, antr'iles unha caricatura do ilustre Said Armesto, ó que pon unha lembranza Xoquin Pesqueira.

Trai tamén vistas do soberbio campo de festas e sports de «Casa de Galicia», e reseña de varios *xantares*.

Intresantes tamén os números de Xaneiro e Febreiro d'iste ano.

TERRA GALLEGA,
Habana.

Esta revista, órgao da Xuntanza Nazonalista Galega da Habana, fai na illa de Cuba unha valente campaña galeguista. N-ela escriben principalmente Andrés Rodríguez Orxales, Tomás Rodríguez Sabio, Fuco G. Gómez e Sinesio Fraga. Trai de cote poesías dos millores escritores galegos antigos e modernos. Adicou un número moi intresante á lembranza do Mariscal Pardo de Cela. N-outro número hemos adicar mais atención a iste boletín.

A AGUIA
números 115-117. Porto.

Leonardo Coimbra principia un estudo en col do *Bolchevismo e as categorías colectivas nas transformaçoes sociais* feito dend'o punto de vista da sua filosofía, que n-iste asunto está cos principios da democracia tradicional. Esta cree o eminente pensador que ten que se salvar de cote, porque todol-os ataques contra d'ela estan feitos coa Razón esprimental que é a nai e fundamento da democracia mesma. Anxelo de Morais trai un ensaio criacionista d'*Ideologia republicana*. Antonio Arroyo estuda *A figura de María de Noronha no Fray Luis de Sousa de Garret*. Versos de Antonio de Sousa, Alvaro de Morais, Alfredo Brochado, Antonio Noriega Varela, Hernani Cidade e Luis Cardico. Páxinas artísticas de Soares Lópes.

HERMES,
revista del País Vasco.

No número de Marzal, un artigo de Salvador de Madariaga tratando de Valle-Inclán. O Madariaga—que por certo n-iste artigo, amostra un coñecimento que poucas veces s'atopa da cencia dos nomes—considera coma nós ó Valle-Inclán como un galego asimilado por Castela, esto despois d'afirmal-a persoalidade fortemente difrenciada da literatura galega, que coma outros moitos, atopa un pouco femenina. Esto ven de que, iles confunden a masculinidade coa violencia, ou coa rudeza. Tamén renarca o Madariaga que a obra de Valle-Inclán non ten un miolo d'idealidade que a poda salvar do decorrer do tempo. Mais si así non fora, pode que non fose Valle-Inclán o puro artista que é, e ainda o *dilettante* que quixera ser. Galiza ten un Valle-Inclán coma Irlanda tivo un Oscar Wilde.

No número d'Abril, Ramiro de Maeztu—que xa vai vello e canso d'abondo—sigue dándolle voltas ó lirismo galego-portugués. Maeztu non da mostras de coñecer ós escritores galegos, senon somentes ós portugueses de mais sona, porque Maeztu non está feito do pau dos descobridores; viaxou sempre pol-os camiños abertos por outros. Outro artigo de Maeztu sobr'o mesmo tema xa o comentara eu de paso en *La Zarpa:* «Ramiro de Maeztu, non se quer convencer de todo, de que sexan as brétemas atlánticas as augas-nais do noso lirismo—o lirismo portugués

coma íl dí... Poido atopar unha razón mais fonda—esto sen qu' eu lle tire a Taine, non xa *unha miga*, senon a moita razón que ten—poido atopar unha razón mais fonda: o lirismo está no noso sangue celta».

No artigo de qu' hoxe damos conta, decídese ó fin y-ó cabo por Taine pr' esprical-as difrencias da y-alma galego-portuguesa e a y-alma castelán. Acollerse a Taine, é, pol-o menos porse en razón.

Ora, hai duas cousas importantes pra nós no artigo de Ramiro de Maeztu no *Hermes* d' Abril: unha esta confesión sinxela: «el genio portugués fecunda nuestro espíritu con dos grandes novelas de caballerías: el *Amadís de Gaula*, de Lobeira y el *Palmerín de Inglaterra*, de Francisco de Morais, y con la primera de las novelas pastoriles, la *Diana* de Jorge de Montemor... Claro está que a la fecundación portuguesa no tarda en responder la creación castellana y así puede decirse que el *Quijote* es la respuesta realista que dá Castilla tanto a los libros de caballería como a la novela pastoril». Eiquí vése ben a oposición do esprito castelán ó noso esprito.

Outra é a tradución que fai d' aquela cántiga tan citada por Teixeira de Pascoaes:

> Chamácheme tua vida
> E tua alma quero ser,
> A vida acaba com a morte
> E a alma não pode morrer.

que Maeztu desvaloriza e anula coma poesía n-esta forma:

> Me llamaste vida tuya
> y yo tu alma a ser aspiro,
> la vida acaba en la muerte
> y el alma sigue camino.

O que nos amostra a radical difrencia das duas lingoas.

No mesmo número: *La Estética de Maragall* por Joan Estelrich.—*Vicente Risco.*

HESPERIA,
revista teosófica y poligráfica,
Madrid.

O eruditísimo y-orixinal poligrafo Dr. Roso de Luna, que tanto leva feito pra popularizar na Hespaña as doutrinas de H. P. Blavatsky, e pra investigar e revelar os siñaes desperdigados do ocultismo ibérico, pubrica agora esta intresante revista, na que vai insertando os seus traballos derradeiros. Dos números pubricados debemos siñalar os notabres artigos titulados: *El Culto ofítico en España*, de Fernándo de la Quadra Salcedo; *Simbología ophita*, por Joan de Morales; *La Peña Tu de Asturias* y los *Postatlantes ibéricos*, e os estudos de Roso de Luna sobre as *Mil e Unha Noites.*

EL EBRO.

A revista da mocedade aragonesista aumentou o seu formato e millorou a sua presentación. Coma de cote, debemos notar n-ela a densidade da sua doutrina políteca, ben documentada, a sua firme e seria orientación e a va'entía conque espón o seu ideal.

Por certo que hai elí quen quer recabar pra Aragón a leenda do San Graal, empeño no que o fondo senso estórico dos aragoneses non leva camiño de trunfar. (Véxase: *El Santo Grial y San Juan de la Peña*, no número de Febreiro, 1922).

BOLETIN DE LA SOCIEDAD
CASTELLONENSE DE
CULTURA.

Ista revista trai de cote traballos estóricos, filolóxicos e folklóricos referentes á rexón castellonense, desenvolvendo un labore verdadeiramente costrutivo, dos que tan precisos son no noso tempo.

Imp. de *La Región*

AGUAS MINERO-MEDICINALES
BICARBONATADO-SÓDICAS
MONDARIZ

SERANTES E COMPAÑÍA

FARIÑAS E COLONIÁS

Ponte Mayor y-Ourense

¿QUEREDES VESTIR BARATO E CON ELEGANCIA?

Pois, encargade a feitura dos traxes na xastrería de **José María Rodríguez**

Pereira, 2 - OURENSE

Manuel L. Enríquez — **Médico-Oculista**

asistetu, pago pol-o Goberno español, ás cínicas das Universidás de Zurich (Suiza) e Würtburgo (Alemaña)

Consulta diaria no Hotel Miño :-: Ourense

GRAN CAFÉ "LA UNION,,

O MILLOR SITUADO E DE MAIS CONFORT

BILLARES - VARIETÉS - SEXTETO

Nóvos propietarios: MANUEL VAZQUEZ :-: EULOGIO ALBERTE

PEREIRA, 13 TELÉFONO NÚM. 61

SANATORIO QUIRURXICO D' OURENSE

DIRIXIDO POR

D. Manuel Pol Piñeiro — Ciruxía xeneral y-especialidás

D. Manuel Peña Rey — Xinecoloxía e partos

Istalado en sitio sano e pintoresco (carretera da Loña).
Conta con elementos precisos pr' á boa asistencia dos operados.
Moi logo istalará RAYOS **X.**

PRA DETALLES DIRIXIRSE A UN DOS DIREITORES

MERQUE VOSTEDE:

NÉVEDA POR FRANCISCA HERRERA GARRIDO

ADORAÇAO POR LEONARDO COIMBRA

VENTO MAREIRO POR RAMON CABANILLAS

ABRENTE POR VICTORIANO TAIBO

DOUTRINA NAZONALISTA POR RAMON VILAR PONTE

MARANOS POR TEIXEIRA DE PASCOAES

"A NOSA TERRA,,

BOLETIN DECENAL

Idearium das IRMANDADES DA FALA en Galicia e nas colonias galegas d' América e Portugal

PRECIOS DE SUSCRICIÓN . . . { Na Cruña ó mes. . . . . 40 céntemos; Coste d' un número . . . . . 15 »; Fora, trimestre. . . . . 1'50 pesetas; América, id. . . . . 2'00 »

REDAUCIÓN Y-ADEMINISTRACIÓN: PLAZA DE MARÍA PITA, 17, BAIXO. — A CRUÑA

CELTIGA

NOVELA MENSUAL ILUSTRADA

Números pubricados:

SAUDADE ✦ OS CATRO CISNES BRANCOS

Proisimo a se publicare:

ALMAS MORTAS

De venta en todal-as librerías ó prezo de O'30 ptas.

1000

F. Román e Saco

DROGUERÍA

E FARMACIA

Pereira, 19 Teléfono, 28

OURENSE

SOBRINOS DE JOSÉ PASTOR

BANQUEIROS

A CORUÑA - VIGO - LUGO - OURENSE

REALIZAN TODA CRAS D' OPERACIOS DE BANCA E CAMBIO

Os VINOS do Ribeiro

ARNOYA FINO

Siñifican o máisimun da "delicadeza„

BODEGAS da Viuda e Fillos de Xoán Fuentes.-OURENSE